

תולדות

פרק ו

קצות לו

(א) "מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה, הֵבִיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו וְגו'". זו היא פְּנֵטת יִשְׂרָאֵל *שְׁנַמְשָׁכָה אַחַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנַמְאֲמַר "מִרְחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתִיךָ עַל-כֵּן מִשְׁכְּתִיךָ חֲסֵד". *אַהֲבָה רַבָּה אֶהְבֶּתִיךָ לֹא נֹאמַר, אֶלָּא "אַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתִיךָ". שְׁמָא תֹאמַר אֶהְבַּת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹ אֶהְבַּת עֶשֶׂר שָׁנִים אוֹ אֶהְבַּת מֵאָה שָׁנִים, לְכָךְ נֹאמַר "אַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתִיךָ". *לְכָךְ נֹאמַר "מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה, הֵבִיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו". מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל פְּסָאוֹ וְהָיוּ עֲבָדָיו עוֹמְדִין לְפָנָיו, וְנָתַן עֵינָיו בְּמִי שֶׁהָיָה אוֹהֵבוֹ, תִּפְסוּ בִּידוֹ וְהִכְנִיסוּ בְּחֲדָרֵי חֲדָרִים שָׁלוֹ. (כֶּךָ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הֵבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לְחֲדָרֵי חֲדָרִים), מֵה שְׁלֹא הֵבִיא לְכָל אֲמָה וְלִשׁוֹן, לְכָךְ נֹאמַר "הֵבִיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו".

נודע הוא שיש בגדר עבודת הבורא ית' ב' מיני האהבה ... מין הא' האהבה הוא שיאהב אדם את בוראו בעבור טובו על הבריות שאינו מקפח שכר כל בריה אבל משלם שכרו על כל פעולה ופעולה [במידת] טובו, ויתר מכן היא עושה שאף גם מחשבה טובה הוא ית' מצרפה למעשה לגמול בעליה טובות בזה. והנה זאת האהבה טובה הוא אבל איננה עדיין התכליתות, כי סוף סוף הוא כמעט במדרגה כעובד לעצמו ואדם קרוב לעצמו באהבתו את עצמו יותר מבוראו, שאהבתו את עצמו הוא הוא הסיבה שיאהב את בוראו ואם לא היה אוהב את עצמו אולי לא היה אוהב את בוראו ית' (והאהבה השלימה בתכלית הרצויה הוא שיאהב האדם את בוראו ית' לגודל רוממותו ית' כי היא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין והוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, ומגודל החיבה שחיבב אותנו הרשה אותנו לעמוד לשרת בקודש ולברך בשמו כהיום הזה. (אצט ד"ה ונקדים פסוק וכו' הנה עין)

פרק כח

(א) *מתוך האהבה ביצד. אלא, פשם שהקדוש-ברוך הוא אוהב את ישראל, ואוהב את התלמידי חכמים ביותר, שנאמר "לא מרפכם מפל-העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם וגו' כי מאהבת ה' אתכם", ונאמר "אהבתי אתכם, אפר ה' וגו'", כֶּךָ יְהִי אָדָם אוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְיִהְיֶה אוֹהֵב אֶת הַתְּלִמִּידֵי חֲכָמִים בְּיוֹתֵר.

קצות לו

יש אהבת הבורא ברוך הוא, ובאמת איך יכול אדם לומר שיש לו אהבת הבורא ברוך הוא, הלא הבורא ברוך הוא רם על כל רמים, לזה יש מידה שלישית שיאמין האדם באמונה שלימה שהבורא ברוך הוא אבינו ואנחנו בניו, ובאמת האב אף על פי שהוא נבון וחכם גדול דעה, אף על פי כן יש לו שעשועים מבנו שיש לו שכל קטן לערך שכל האב, ונמצא על ידי מידה שלישית יכול אדם לאהוב את הבורא יתברך. (פר' משפטים ד"ה וילאו)

הלא היתול (כ"ט)

ה' אלהינו באהבה כו', כי באור פניך נמת לנו ה' אלהינו כו'.

ובמו שנתבאר לעיל כי 'אלהינו' הוא כמו 'אלהי אברהם' וכו', לפי שהיה בטל ונכלל ביחוד אור אין סוף ברוך הוא. רק שאברהם זכה לזה במעשיו והלוכו בקדש ממדרגה למדרגה, כמו שכתוב (בראשית יב, ט) ויסע אברהם הלוחץ ונסוע' וגו', אבל אנחנו ירשנו ומתנהגה היא לנו, שנמת לנו את תורתו והלביש בה רצונו וחקמתו יתברך המיוחדים במהותו ועצמותו יתברך בתכלית היחוד, והרי זה כאלו נמת לנו את עצמו בביכול, כמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"ב קמ:) על פסוק (שמות כה, ב) ויקחו לי תרומה נדלי' כלומר 'אותי', והוי ליה למימר ותרומה', אלא משום דכלא חד, עז שם היטב"י. וזהו שאומרים 'ותתן לנו

ולזה אין מונע לנו מדבקות הנפש ביחודו ואורו יתברך אלא הרצון. שאם אין האדם רוצה כלל חס ושלום לדבקה בו כו', אבל מיד שרוצה וקבל וממשיך עליה אלהותו יתברך ואומר 'ה' אלהינו ה' אחד, הרי ממילא נכללת נפשו ביחודו יתברך, דרוח איתי רוח ואמשיך רוח' (וזה"ק ח"ב קסב:), והיא בחינת יציאת מצרים: ולכן תקנו פרשת יציאת מצרים בשעת קריאת שמע דוקא, אף שהיא מצוה בפני עצמה ולא ממצות קריאת שמע כדאיתא בגמרא ופוסקים, אלא מפני שהן דבר אחד ממש. וכן בסוף פרשת יציאת מצרים מסים גם כן 'אני ה' אלהיכם', והינו גם כן כמו שנתבאר לעיל.

הרהק מכו"ל

פעם קיבל יהודי פשוט שלום מהם"ק מרוזין זי"ע, ונכנס להצטו ללצ היהודי עד כדי כך שנתן נשיקה על יד הם"ק מרוזין, כי פקע כח סבלו. ואמר לו רבינו: זייסטו, דיין אהבה לו מיר, דאס איז נאך נישט א חלק אחד מיני אלף פין וויפיל הקצ"ה האט ליז דעס גרעסטין רשע שזישראל. [=ראה את האהבה שיש לך אלי, זהו אפילו לא חלק אחד מיני אלף מהאהבה שיש להקצ"ה להרשע הגדול שזישראל].